

МАНДАЛ СУМЫН
АРДЧИЛСАН НАМЫН ХОРООНД

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

213200 Сэлэнгэ аймаг, Сүхбаатар сум
Цагаан Эрэг II баг
Утас: 7036-3040 Факс: (976)-7036-3040
E-mail: Selenge@audit.gov.mn

2020-07-30 № 07А-2020/04-НА-26
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн
дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3, Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.5-д заасан Төрийн аудитын байгууллагын бүрэн эрхийн хүрээнд Мандал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд оролцох Мандал сумын Ардчилсан намын хорооны сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Мандал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн хурлын сонгуульд оролцох Мандал сумын Ардчилсан намын хороо нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль болон “Алсын хараа-2050”-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцооны хамт ирүүлж, хуульд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Сэлэнгэ аймаг дахь Төрийн аудитын газар нь аймаг, сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцох нам, эвслийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ Төрийн аудит MNS 6817-1:2020 Тулгуур зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-6:2020 Нийцлийн аудитын зарчим, Төрийн аудит MNS 6817-8:2020 Нийцлийн аудит стандартыг удирдлага болгон Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2020 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2020-2022 оны төсвийн төсөөллийн тухай хууль болон “Алсын хараа-2050”, холбогдох бусад байгууллагаас авсан мэдээллийг шалгуур болгосон.

018020593

Дүгнэлт

Мандал сумын Ардчилсан намын хорооны Мандал сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуульд оролцохоор ирүүлсэн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр, түүнд орсон зорилт, арга хэмжээ нь Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 37 дугаар зүйлийн 37.3 дахь хэсэг, "Алсын хараа-2050", Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хуульд заасан тусгай шаардлагад тус тус нийцсэн байна.

Мандал сумын Ардчилсан намын хорооны мөрийн хөтөлбөр
1.10... хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Мандал сумын Сонгуулийн хороонд

ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР

Ч.ЭНХТУЯА

**СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН МАНДАЛ СУМЫН
ИРГЭДИЙН ТӨЛӨӨЛӨГЧДИЙН ХУРЛЫН 2020 ОНЫ
СОНГУУЛЬД ОРОЛЦОХ АРДЧИЛСАН НАМЫН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР**

УРИА: ӨРХИЙН ӨСӨЛТӨӨС МАНДАЛ СУМЫН ХӨГЖИЛ

Монгол Улсын тусгаар тогтнол, Үндэсний эрх ашиг, Үндсэн хуульт ардчиллаа хамгаалан бэхжүүлж, хувь хүний эрх чөлөө, хуулийн засаглал, нутгийн удирдлага, чөлөөт зах зээл, иргэний нийгмийн зарчимд суурилсан тогтвортой хөгжлийн төлөөх баруун төвийн намын хувьд

Мандал сумын иргэн бүрийг хүсэл мөрөөдөлтэй, өрх бүр аз жаргалтай амьдрах хөгжлийн боломжийг дэмжсэн, иргэд нь эрх чөлөөтэй, эрх тэгш, хариуцлагатай, ардчилсан Монгол Улсаа хөгжүүлэхийг **ЭРХЭМ ЗОРИЛГО** болгож,

- Монгол хүний эрх, эрх чөлөө, бие даасан байдлыг хангах хувь хүний эрх чөлөө;
- Хувийн өмч, өрсөлдөөнт зах зээл, төрийн хязгаарлагдмал оролцоо, хуулийн засаглал;
- Үндэсний өв уламжлал, түүх соёлоо дээдлэн үнэт зүйлээ болгон тунхагласан СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН МАНДАЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМ 2020-2024 оны орон нутгийн ИТХ-ын сонгуульд **“ӨРХИЙГ ДЭМЖСЭН – ӨСӨЛТИЙН БОДЛОГО”** мөрийн хөтөлбөрөө Та бүхэндээ толилуулж байна.

НЭГ. ХУВЬ ХҮН, НИЙГМИЙН ХӨГЖИЛ, ЭРХ ЧӨЛӨӨ

1.1 Өрсөлдөх чадвартай боловсрол

1.1.1 Хүүхэд бүрийг хөгжүүлж, өөртөө итгэлтэй, Монгол орныхоо байгаль, түүх үндэсний хэл соёл, уламжлалаар бахархдаг хүмүүжил олгох “Зөв Монгол хүүхэд” хөтөлбөрийг орон нутагтаа хэрэгжүүлж ажиллана.

1.1.2 Хүүхэд залуучуудыг хөгжүүлэх “МАНДАЛ STEAM” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ. /Шинжлэх ухаан, технологи, инженер, урлаг, математик хөгжил/

1.1.3 Ерөнхий боловсролын сургууль болон сургуулийн өмнөх боловсролын багш, эрүүл мэндийн байгууллагын эмч, эмнэлгийн ажилтан нарын мэргэжил мэдлэг, ур чадварыг хөгжүүлэх ажлыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

1.1.4 ЕБС, цэцэрлэгийг гадаад дотоодын ижил төрлийн байгууллагатай түншийн холбоо тогтоож, “Багш сурагч солилцоо” хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэн шилдэг багш, сурагчдыг солилцон суралцуулах, дадлагажуулах, мэргэшүүлэх, харилцан туршлага судлуулах ажлыг дэмжинэ.

1.1.5 Хүүхэд залуучуудын авьяас чадварыг нээн хөгжүүлэхийн тулд өвөл, зуны спорт болон залуучуудын наадам зэрэг арга хэмжээнүүдийг шинэлэг хэлбэрээр зохион байгуулж хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.

1.1.6 Иргэний боловсролыг сайжруулах чиглэлээр ажиллаж байгаа төрийн бус байгууллагын үйл ажиллагааг дэмжинэ.

1.2. Эрүүл мэндийн үйлчилгээ

1.2.1 Иргэн бүрийг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх, халдварт бус өвчний эрт илрүүлгийн үзлэгт хамруулах, хөдөөгийн айл өрхүүдэд явуулын тусламж үйлчилгээг үзүүлж, хүн амын эрүүл мэндийн мэдээллийн сан бүрдүүлнэ.

1.2.2 Эх хүүхэд, өндөр настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдтэй холбоотой үндэсний хөтөлбөрүүдийг хэрэгжүүлж, тэдэнд үзүүлэх эмнэлгийн тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг дээшлүүлнэ.

1.2.3 Архидалт, хар тамхи, мансууруулах бодист донтох, амиа хорлолтын шалтгаан, сэтгэл зүйн өвчлөлийн шалтгааныг судалж урьдчилан сэргийлэх ажлыг сайжруулна.

1.2.4 Уламжлалт анагаах ухааны өв санд суурилж, уламжлалт эмчилгээ, үйлчилгээний брэнд бүтээгдэхүүнийг хөгжүүлэх төрийн бодлогыг орон нутагт хэрэгжүүлнэ.

1.2.5 Эмийн найрлагад ордог амьтан, ургамал, эрдсийн нөөцийг хамгаалж, тарималжуулж, үржүүлэх үйл ажиллагаа эрхлэх иргэн, аж ахуйн нэгжийг бодлогоор дэмжинэ.

1.2.6 Эмийн хэрэглээ, хүнсний аюулгүй байдалд тавих төрийн хяналтыг сайжруулна.

1.2.7 Сумын хэмжээнд нарийн мэргэжлийн эмч, эмнэлгийн ажилтнуудыг тогтвор суурьшилтай ажиллах нөхцөл бололцоогоор хангахад төрийн бодлогоор дэмжиж ажиллана.

1.3 Хүн амын өсөлт, хөгжил

1.3.1 Хүүхдийн хүмүүжил, төлөвшлийн асуудалд онцгой анхаарч, цэцэрлэгийн өмнөх насны хүүхдийг хүмүүжүүлэх бодлого, хүүхдийг гэр бүлийнхээ орчинд, ээж аавтайгаа хамт хүмүүжиж төлөвших хөтөлбөрийг орон нутагтаа хэрэгжүүлж дэмжиж ажиллана.

1.3.2 Гэр бүлийн боловсрол олгох, ажил хөдөлмөр эрхлэх, санхүү, бизнесээ хөгжүүлэх, амьдрах орчноо сайжруулах, мэдлэг ур чадварын сургалт, зөвлөмжөөр хангагдах боломжийг бүрдүүлнэ.

1.3.3 Сумын төвд хүүхэд харах үйлчилгээ гэр цэцэрлэгийг хөгжүүлэх, цэцэрлэгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх замаар эмэгтэйчүүдийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжинэ.

1.3.4 Суманд ажиллаж буй залуу гэр бүлүүдийг хувийн орон сууцаар хангах ажлыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

1.3.5 Хүүхдийн эсрэг хүчирхийлэлтэй тэмцэх, дарамт, мөлжлөгийн бүх хэлбэрээс хамгаалах хуулийн хэрэгжилтийг хангана.

1.3.6 Гэр бүлийн бат бэх байдлыг дэмжиж гэр бүл – нөхөн үржихүйн боловсролыг дээшлүүлж, өрх толгойлсон эх /ганц бие эцэг/, хүүхдийг эрсдэлээс хамгаалах нөхцөлийг сайжруулна.

1.4 Ажлын байр, хөдөлмөр эрхлэлт

1.4.1 Сумын хэмжээнд хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн менежментийг сайжруулахад чиглэсэн бодлого хэрэгжүүлнэ.

1.4.2 Хөдөлмөрийн зах зээл дээрх эрэлтийн судалгааны чанарыг сайжруулж, хэрэгцээтэй байгаа ажил мэргэжлээр нарийвчлан гаргаж, их дээд сургууль, мэргэжлийн боловсрол, сургалтын байгууллагын элсэлттэй нягт уялдуулна.

1.4.3 Хөдөлмөр эрхлэлтийн олон хэлбэр (цагийн ажил, аутсорсинг, сүлжээний борлуулалт, ажиллах хүч нийлүүлэх үйлчилгээ г.м.)-ийг хүлээн зөвшөөрөн бодлогоор дэмжин ажиллана.

1.4.4 Орон нутагт гарааны бизнес буюу старт-апыг хөгжүүлэх экосистем (санхүүжилт, сургалт, мэдээлэл, г.м.)-ийг хөгжүүлэх төрийн болон төрийн бус байгууллагуудтай хамтран ажиллаж, сумын бизнес эрхлэгчдийн тоог нэмэгдүүлнэ.

1.4.5 Өрхийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн гарааны бизнесийн үйл ажиллагааг дэмжиж ажиллана.

1.4.6 Байгалийн баялгийг түшиглэсэн өрхийн эко үйлдвэрлэлийг дэмжих бодлого баримтлан ажиллана.

1.5 Нийгмийн хамгаалал

1.5.1 Нийгмийн хамгааллын зорилтот бүлэгт чиглэсэн оновчтой бодлого хэрэгжүүлж, халамжийг шаардлагатай өрх, иргэд рүү төвлөрүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

1.5.2 Нийгмийн даатгалын хамрах хүрээг өргөжүүлж, сайн дурын даатгуулагчдын тоог нэмэгдүүлнэ.

1.5.3 Олон нийтийн оролцоонд түшиглэсэн халамж, асрамжийн үйлчилгээг төрөлжүүлж, тэдгээрийн ажиллах нөхцөл бололцоог бодлогоор дэмжинэ.

1.5.4 Зорилтот бүлгийн иргэдийн өрхийн орлогоо нэмэгдүүлэх санал санаачилгыг олон улсын байгууллагын төсөл хөтөлбөрт хамруулах ажлыг зохион байгуулж ажиллана.

1.6 Соёл, урлаг, спорт

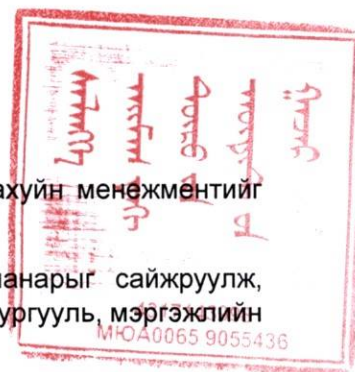
1.6.1 Уламжлалт өв соёлоо бодлогоор дэмжин соёлын өвийг тоон системд хөрвүүлэн хадгалж, олны хүртээл болгох ажлыг эхлүүлнэ.

1.6.2 Сумынхаа соёлын биет ба биет бус өвийг хадгалан хамгаалах, сэргээн засварлах, түүнийг хамгаалан цуглуулагч, тээн уламжлагч нарыг сурталчлан дэмжинэ.

1.6.3 Археологийн болон түүх соёлын дурсгалт газрын бүртгэл, хамгаалалтыг сайжруулна.

1.6.4 Залуу уран бүтээлчдийн уран бүтээлээ олны хүртээл болгох, ур чадвараа хөгжүүлэхийг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

1.6.5 Сайн дурын уран сайханчид болон урлагийн холбоодын үүсгэл санаачилгыг дэмжинэ.

1.6.6 Үндэсний өв соёл, зан заншлыг сэргээн хөгжүүлэх, сурталчилж өвлүүлэх зорилгоор сумынхаа үндэстэн, ястны язгуур урлагийн наадмыг зохион байгуулж ардын авьяастнуудыг тодруулна.

1.6.7 Соёлын биет болон биет бус өвийг аймгийн баялагт тооцож холбогдох байгууллагуудад бүртгүүлэх ажлыг зохион байгуулж, үрэгдэж гэмтэх, гадагш алдагдахаас хамгаална.

1.6.8 Биеийн тамир, спортын салбарт аюулгүй ажиллагааны талаар шаардлагатай стандартуудыг нэвтрүүлж ажиллана.

1.6.9 Спортын олон улсын хэмжээний томоохон арга хэмжээ, фестиваль, уралдаан, тэмцээнийг зохион байгуулах, оролцоход дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллана.

1.6.10 Эрүүл, идэвхтэй аж төрөх талаар сургалт, сурталчилгааг сайжруулж, олон нийтийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

1.6.11 Бясалгал, хийн дасгал, нийтийн бүжиг, иог, иргэдийн чөлөөт цагаа өнгөрүүлэх клубийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.

1.6.12 Сумын онцлогт тохирсон спортын уралдаан тэмцээний хамрах хүрээг нэмэгдүүлнэ.

ХОЁР. ХҮРТЭЭМЖТЭЙ ЭДИЙН ЗАСАГ

2.1. Өсөлтийн бодлого

2.1.1 ХАА-н үйлдвэрлэлийг төрөлжүүлэн эрчимжүүлнэ.

2.1.2 Сумандаа засаглалын зөв механизмыг бүрдүүлж, хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг сайжруулж, төрийн албаны мерит зарчмыг баримтална.

2.1.3 Орон нутагт ажиллах хүчийг нэмэгдүүлэх, ядуурлыг бууруулах, ажлын байр олноор бий болгохыг нэн тэргүүний зорилт гэж үзэн шинэ ажлын байрыг бий болгох бүтээн байгуулалт, бизнесийн төслүүдийг санаачилсан гадаад болон дотоодын хөрөнгө оруулагчидтай бүх талаар хамтран ажиллана.

2.2. Жижиг дунд бизнес, бизнесийн дархлаа

2.2.1 Жижиг дунд бизнесийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлж, гарцыг нэмэгдүүлэхэд шаардлагатай мэдээллийн сан үүсгэж, гарааны бизнесийг бодлогоор дэмжин бүтээгдэхүүн үйлчилгээг мэдээллийн санд байршуулна.

2.2.2 Өрхийн болон жижиг дунд үйлдвэрлэл, баялаг бүтээгчдийг дэмжих орон нутгийн бизнес, бренд бүтээгдэхүүн хөгжүүлэх зорилгоор үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

2.2.3 Жижиг дунд үйлдвэрлэлд оруулах гадаад дотоодын хөрөнгө оруулалтыг бүх талаар дэмжинэ.

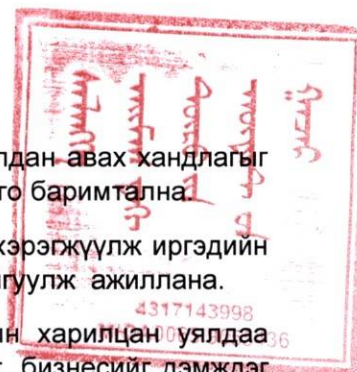
2.2.4 Бизнес эрхлэгчдэд тулгарч буй хүнд суртал, дарамтыг арилгаж, татвар төлөгч аж ахуй нэгжүүддээ хууль эрх зүйн зөвлөгөө үзүүлдэг зөвлөх үйлчилгээг зохион байгуулна.

2.3 Төсөв, санхүү, татварын бодлого

2.3.1 Орон нутгийн үйлдвэрлэгчдийнхээ бүтээгдэхүүнийг худалдан авах хандлагыг иргэд ААН-д бий болгож мөнгөн гүйлгээг нутагтаа авч үлдэх бодлого баримтална.

2.3.2 Хуримтлалыг бий болгох сургалт мэдээллийн бодлогыг хэрэгжүүлж иргэдийн банкин дахь хадгаламжийн хэмжээг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулж ажиллана.

2.3.3 Татварын байцаагч, иргэд, аж ахуй нэгж байгууллагын харилцан уялдаа холбоог сайжруулан, татварын зөвлөгөө өгдөг, хуулийг дээдэлдэг, бизнесийг дэмждэг чиглэлд шинэчлэлийг хийнэ.

2.4 Хөдөлмөрийн зах зээл

2.4.1 Зорилтот бүлэг болон амьжиргааны баталгаажих түвшнээс доогуур орлоготой иргэдийг нэн тэргүүнд ажлын байраар хангах бодлогыг баримтлан ядуурлыг бууруулна.

2.4.2 Төрийн албан хаагчдын өрхийн аж ахуй эрхэлж орлогоо нэмэгдүүлэх санал санаачилгыг дэмжинэ.

2.4.3 Малын гаралтай түүхий эдийг боловсруулах, бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, хөдөө аж ахуй, хөнгөн үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх замаар ажлын байрыг нэмэгдүүлэхийг бодлогоор дэмжин ажиллана.

2.4.4 Мэргэжилтэй ажиллах хүчин, дээд боловсрол олгох их, дээд, дунд мэргэжлийн сургууль төгсөгчдийг үе шаттайгаар ажлын байраар хангах ажлыг зохион байгуулж ажиллана.

2.5 Үйлдвэрлэл

2.5.1 Хүн амын гол нэр төрлийн хүнсний бүтээгдэхүүний дотоод хэрэгцээг чанартай хүнсээр хүртээмжтэй хангаж, дотоод зах зээл дэх хүнсний нийлүүлэлтийн сүлжээг бий болгож аюулгүй байдлын тогтолцоог нэвтрүүлэх замаар найдвартай хүнс нийлүүлэгч сум болно.

2.5.2 Хүнсний ногоо тариалах, хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх, борлуулалтын сүлжээ бий болгох чиглэлээр Солонгос, Япон зэрэг өндөр хөгжилтэй орнуудын туршлагыг орон нутагтаа нутагшуулж ажиллана.

2.5.3 Төв суурин газрын нийтийн орон сууцны оршин суугчдад хүнсний хэрэгцээгээ хангах, өрхийн орлогоо нэмэгдүүлэх зорилгоор дөрвөн улирлын төвлөрсөн хүлэмжийн аж ахуй эрхлэх санаачилгыг бүх талаар дэмжиж, хүнсний ногоо тариалах газрын асуудлыг үе шаттай шийдвэрлэнэ.

2.5.4 Мэдээллийн технологийг ашиглан мал аж ахуйн гаралтай хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдалд тавих хяналтыг сайжруулна.

2.5.5 Бүх нийтийн хүнсний боловсролыг дээшлүүлэх, хоол хүнс, шим тэжээлийн чанар, аюулгүй байдлыг эрүүл амьдралын зан үйл, хэвшилтэй нягт уялдуулах чиглэлээр хөтөлбөр боловсруулан хэрэгжүүлнэ.

2.5.6 Хот, суурин газрын хүн амыг эрүүл, чанартай усаар хангах дэд бүтцийг сайжруулах ажлыг зохион байгуулна.

2.5.7 Малаас гарч буй түүхий эд болох арьс шир, ноос ноолуурыг боловсруулах үйлдвэрлэл эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжинэ.

2.5.8 Үйлдвэрлэл, бизнес эрхлэгчдийг гадны байгууллагуудын хөрөнгө оруулалт, зээл, тусламжид хамрагдахад бодлогоор дэмжиж ажиллана.

2.5.9 Орон нутгийн үйлдвэрлэлийн бүтээгдэхүүнийг ААН байгууллагууд хэрэглэхийг уриалж бүтээгдэхүүний эрэлтийг нэмэгдүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

2.6 Дэд бүтэц

2.6.1 Эдийн засгийн өсөлтийн суурь болсон хатуу болон зөөлөн дэд бүтэц (зам тээвэр, эрчим хүч, сэргээгдэх эрчим хүч, усан хангамж, мэдээлэл, харилцаа холбоо)-ийн хөрөнгө оруулалтыг хувийн, төсвийн, болон төр хувийн хэвшлийн түншлэл зэрэг санхүүжилтийн бүхий л төрөл, боломжийг идэвхтэй ашиглана.

2.6.2 Сумын авто замын засварын ажлыг замын сангийн хөрөнгөөр үе шаттайгаар сайжруулна.

2.6.3 Гудамж, нийтийн эзэмшлийн талбай, авто замуудыг камержуулах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж ажиллах бодлого баримтлан ажиллана.

2.6.4 Шинэ суурьшлын бүс болон сумын төвийн шинэчлэлийн ажлын хүрээнд инженерийн шугам сүлжээ дэд бүтцийг барьж байгуулах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлэх ажлыг уламжлан шийдвэрлүүлнэ.

2.6.5 Инженерийн шугам сүлжээний аюулгүй байдлын стандартыг хангуулна.

2.7 Барилгын салбар

2.7.1 Сумын төвийн ерөнхий төлөвлөгөөг тодотгож, дахин төлөвлөлтийн ажлыг эхлүүлнэ.

2.7.2 Барилга, байгууламжийн насжилтыг тогтоож мэргэжлийн байгууллагаар дүгнэлт гаргуулж, дахин төлөвлөх ажлыг эхлүүлнэ.

2.7.3 Орон нутагт хотжилтыг дэмжих зорилгоор барилгын материалын жижиг дунд үйлдвэрлэлийг бодлогоор дэмжинэ.

2.7.4 ААН байгууллагуудын барилга байгууламжид тавигдах нэгдсэн стандарт шаардлагыг мөрдүүлнэ.

2.7.5 Барилга байгууламж бүхэнд тусгай хэрэгцээт иргэдэд зориулсан зам шат бүхий хэрэгсэл суулгах ажлыг зохион байгуулж ажиллана.

2.8 Аялал жуулчлал

2.8.1 Спортын, эрүүл мэндийн, эко-туризм, ургамал, амьтан судлал, түүх, соёлын дурсгалт газруудын судалгаа шинжилгээ, экстрим /адал явдалт/ аялал зэрэг аялал жуулчлалын төрөл хэлбэрүүдийг дэмжинэ.

2.8.2 Аялал жуулчлалын талаар баримтлах бодлогод тусгагдсан байгалийн онцгой үзэсгэлэнт газар, тусгай хамгаалалттай газруудад хэрэгжих олон улсын байгууллагын

болон хувийн хэвшлийн санаачилга хөрөнгө оруулалтаар хэрэгжих төслүүдийг бодлогоор дэмжинэ.

2.9 Шинжлэх ухаан технологи, мэдээлэл, харилцаа

2.9.1 Орон нутагт өндөр хурдны интернэтийн сүлжээг өргөтгөж, 5G технологийг нэвтрүүлэх ажлыг байгууллага, ААН-үүдтэй хамтран бодлогоор дэмжиж ажиллана..

2.9.2 Айл өрхийн хаягжилтыг сайжруулан шуудан хүргэлтийн системийг боловсронгуй болгож түгээлтийг нэмэгдүүлнэ.

2.9.3 Багш нарын цахим боловсролын ур чадварыг сайжруулах хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ.

2.9.4 Иргэдэд зориулсан цахим боловсролын төвийн үйл ажиллагааг сайжруулж хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

2.9.5 Шинэ зууны малчин хөтөлбөр хэрэгжүүлж малчин өрхүүдийг хүчин чадал өндөртэй цахилгаан хэрэгсэл ашиглах боломжоор хангаж, бодлогоор дэмжинэ.

ГУРАВ. ОРОН НУТГИЙН БҮСЧИЛСЭН ХӨГЖИЛ

3.1 Орон нутгийн хөгжил

3.1.1 Орон нутгийн төрийн худалдан авалтын үйл ажиллагааг сумандаа сонгон шалгаруулдаг, дотоодын хөрөнгө оруулагчдыг оролцуулдаг, шалгарсан байгууллагууд тухайн орон нутгаас ажиллах хүч авч ажиллуулах бодлогыг баримтлан ажиллана.

3.1.2 Орон нутгийн аж ахуй нэгж, компаниудын чадавх, өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх төслүүдийг дэмжинэ.

3.1.3 Мал аж ахуй, газар тариалан, гахай, тахиа, зөгий, загасны аж ахуйд суурилсан орон нутгийн онцлог шинэ брэнд бүтээгдэхүүний бизнес загварыг хөгжүүлнэ.

3.2 “Шинэ хөдөө” хөтөлбөр

3.2.1 Эрчимжсэн мал аж ахуйг хөгжүүлэх төрөөс баримтлах бодлогыг баримталж ажиллана.

3.2.2 Төмс, хүнсний ногоо тариалагчдыг хүлэмжээр хангаж, борлуулалтыг нэмэгдүүлэхэд бодлогоор дэмжиж ажиллана.

3.2.3 Иргэдийн оролцоотой “Шинэ сум” төслийг боловсруулж, ногоон байгууламж, дэд бүтэц, барилга байгууламж бүхий орчин үеийн суурин хөгжүүлэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.2.4 Ногоо, махны зоорь, өвлийн хүлэмжийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэхийг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

3.2.5 Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн цогцолбор байгуулах, хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэлийн хот болоход төрийн болон төрийн бус, гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагч нарын дэмжлэгийг татаж, хамтран ажиллана.

3.2.6 Хэрх тосгонд зорь, хүлэмж, хүнсний ногоо боловсруулах цех бүхий ногооны аж ахуйн цогцолбор байгуулахад бодлогоор дэмжиж ажиллана.

3.3 Газар тариалан

3.3.1 Үр тариа болон ургамал хамгаалах химийн бодис, бордоо био бэлдмэлээр үржил шим нь буурсан тариалангийн талбайн ургацыг нэмэгдүүлэхийг дэмжинэ.

3.3.2 Экспортод чиглэсэн өндөр ашиг шимт эрчимжсэн мал аж ахуйг газар тариалантай хослуулан хөгжүүлэн бодлогыг баримтлан ажиллана.

3.3.3 Мал амьтны тэжээлийн үйлдвэрлэл эрхлэгчдийн үйл ажиллагааг дэмжин гадаад дотоодын хөрөнгө оруулагчтай хамтран ажиллах ажлыг зохион байгуулна.

3.3.4 Дөрвөн улирлын хүлэмжийн аж ахуй эрхлэгчдийг бодлогоор дэмжин ажиллаж, орон нутгийн иргэдийг эрүүл ногоогоор хангах ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

3.3.5 Айл өрхийн жимс, жимсгэнээ мод бут тариалалтыг бодлогоор дэмжиж, ногоон байгууламжийг нэмэгдүүлнэ.

3.4 Мал аж ахуй

3.4.1 Ардчилсан намаас дэвшүүлсэн "Шинэ хөдөө" хөтөлбөрийг орон нутагтаа үе шаттайгаар хэрэгжүүлж ажиллана.

3.4.2 Мал эмнэлэг үржлийн ажил, үйлчилгээний чанар хүртээмжийг сайжруулахад малчдын оролцоог нэмэгдүүлэх, төрийн байгууллагын хяналтыг чангатгах, мал аж ахуйн мэргэжилтнүүдийн мэдлэг чадвар хариуцлагыг өндөржүүлэх

3.4.3 Малаас гарч буй түүхий эд болон арьс шир, жижиг дунд үйлдвэрлэгчдийг бодлогоор дэмжинэ.

3.4.4 Хэрх тосгонд малын шахмал тэжээлийн үйлдвэр байгуулах ажлыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

ДӨРӨВ. ХАРИУЦЛАГАТАЙ МАНДАЛЧУУД

4.1 Иргэндээ үйлчилдэг засаглал

4.1.1 Төр, төсвийн нээлттэй ил тод байдлыг хангахаар удирдах албан тушаалтан жил бүр иргэдэд ажлын тайлангийн сонсгол хийх журамд шилжүүлэхээр ажиллана.

4.1.2 Иргэддээ итгэж, анхан шатны нэгж дээрээ асуудлаа шийдвэрлэх зарчимд тулгуурласан нутгийн удирдлагыг бэхжүүлнэ.

4.1.3 Төсвийн зарцуулалтад тавих "Иргэдийн оролцоотой төсөв" сэдэвт иргэний болон хөндлөнгийн хяналтыг нэмэгдүүлнэ.

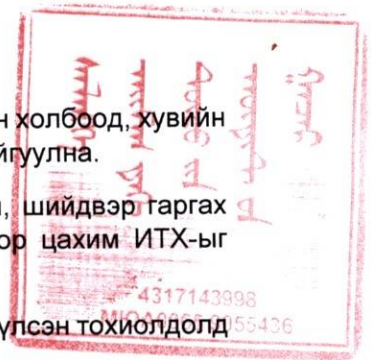
4.1.4 Захиргааны ерөнхий хууль, Шилэн дансны тухай хууль, Нийтийн сонсголын тухай хуулиудад туссан иргэний оролцоо, хяналтын боломжуудыг бодитоор хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлнэ.

4.1.5 Төрийн зарим чиг үүргийг төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоод, хувийн хэвшлээр гүйцэтгүүлэх ажлыг бодитоор хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

4.1.6 Нутгийн удирдлагын байгууллагын ил тод, нээлттэй байдал, шийдвэр гаргах үйл ажиллагаанд оролцох иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх зорилгоор цахим ИТХ-ыг жилд 1-ээс доошгүй хийнэ.

4.1.7 Иргэд гарын үсэг цуглуулж, тодорхой асуудлыг хөндөж дэвшүүлсэн тохиолдолд сумын ИТХ шууд авч хэлэлцэх журмыг батлуулан мөрдөж ажиллана.

4.1.8 Хүчний байгууллагын албан хаагчдын ёс зүй, зан харилцаанд тавих олон нийтийн хяналтыг бий болгох ажлыг санаачилна.

4.2 Хөгжлийг дэмждэг хууль

4.2.1 Хууль сурталчлах, таниулах ажлын чанарыг дээшлүүлж, олон нийтэд хууль зүйн мэдээллийг шуурхай, үр дүнтэй хүргэх ажлыг зохион байгуулна.

4.2.2 Татвар, төрийн хяналт шалгалтыг (мэргэжлийн хяналт) иргэн, хуулийн этгээдэд зөвлөх, боломж олгохыг дэмжих чиглэлийн ажлыг зохион байгуулна.

4.2.3 ТББ-ын үйл ажиллагааг дэмжин хамтран ажиллана.

4.2.4 Аливаа төсөл, тендерийн сонгон шалгаруулалтыг авлига, сонирхлын зөрчлөөс ангид, олон нийтийн оролцоотой ил тод нээлттэй болгоход анхаарч ажиллана.

ТАВ. АЮУЛГҮЙ, АМГАЛАН МАНДАЛЧУУД

5.1 Амар тайван амьдрах орчныг бүрдүүлнэ.

5.1.1 Иргэн бүрийн аюулгүй байдлаа хангахад хэрэгтэй мэдлэг мэдээллийг нийгэмд түгээж, иргэдийн оролцоог дэмжинэ.

5.1.2 Төрийн тусгай албан хаагчдын ар гэрийн аюулгүй байдал, нийгмийн асуудлыг шийдэхэд дэмжиж ажиллана.

5.1.3 Гэмт хэрэгт өртөхөөс хамгаалах арга хэмжээ, хүртээмж, үр нөлөөг нэмэгдүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.1.4 Мансууруулах, сэтгэцэд нөлөөлөх бодисоос хамааралтай, донтогч болсон хүнд эмнэлгийн, сэтгэл зүйн болон нийгмийн тусламж, үйлчилгээ үзүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

5.1.5 Нас, хүйс, хөгжлийн ялгаа, бэлгийн чиг баримжаа гэх мэт аливаа төрлийн ялгаварлал, дарамт, хүчирхийллийг гэр бүлийн орчин, ажлын байр, олон нийтийн бүх орчинд таслан зогсооход чиглэсэн үе шаттай арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ.

5.1.6 Хүүхэд, эмэгтэйчүүдийн эсрэг хүчирхийллээс урьдчилан сэргийлэх, гэр бүл, сургуулийн орчинд хүүхдийн эрхийг хангах, ажлын байран дахь бэлгийн дарамттай тэмцэхэд иргэдийн оролцоог хангаж дэмжлэг үзүүлнэ.

ЗУРГАА. ЭКОСИСТЕМИЙН ТЭНЦВЭРТЭЙ БАЙДАЛ

6.1 Экосистемийн тэнцвэрт байдлын алдагдал, байгалийн нөөц баялгийн зүй бус ашиглалтыг зогсоох, жам ёсоор нөхөн сэргэх боломжийг дээшлүүлэх замаар хүрээлэн байгаа орчны тогтвортой байдал, ногоон хөгжлийг хангах, иргэдийн амьдралын чанар, хүртээмжийг сайжруулах ажлыг бодлогоор дэмжиж ажиллана.

6.2 Усны хэрэглээ, хяналт, хэмнэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлж, менежментийг сайжруулан тоолуурын системийг нэвтрүүлэх ажлыг үе шаттайгаар хэрэгжүүлж ажиллана.

6.3 Хог хаягдлын менежментийг сайжруулж “Цэвэр сум” болох ажлыг зохион байгуулж ажиллана.

6.4 Ойжуулах, ойг цэвэрлэх, нөхөн сэргээх асуудлыг шийдвэрлэж, шинэ технологи нэвтрүүлэхэд хувийн хэвшлийн оролцоог нэмэгдүүлнэ.

6.5 Ой, рашаан, булаг хамгаалсан, өөрийн хөрөнгөөр нөхөн сэргээсэн иргэн, аж ахуйн нэгжийн үйл ажиллагааг дэмжинэ.

6.6 Ус, хөрс, бэлчээрийг хамгаалах, цөлжилттэй тэмцэх асуудлыг нэгдсэн бодлогоор дэмжинэ.

6.7 Гэр хорооллын түүхий нүүрсний хэрэглээг багасгаж шахмал түлшний үйлдвэрлэл эрхлэгч аж ахуй нэгж, иргэдийг дэмжинэ.

6.8 Усалгаатай газар тариалангийн салбарт гүний усны ашиглалтыг хязгаарлаж, гадаргын усны ашиглалтыг түлхүү дэмжинэ.

6.9 Ногоон байгууламж нэмэгдүүлсэн иргэд, аж ахуйн нэгжийг дэмжинэ.

6.10 Байгаль хамгаалах тухай хууль, журмыг зөрчсөн аж ахуйн нэгж иргэдэд хүлээлгэх хариуцлагыг чангатгана.

6.11 Байгаль орчинд ээлтэй, эдийн засгийн байнгын өсөлтийг хангасан ногоон эдийн засагт суурилсан хөгжлийн үе шат руу шилжинэ.

СЭЛЭНГЭ АЙМГИЙН МАНДАЛ СУМЫН АРДЧИЛСАН НАМЫН ХОРОО

